

Standarder og miljømærker sikrer omstilling til cirkulær økonomi

Høringssvar
2021

Indhold

Standarder og miljømærker sikrer omstilling til cirkulær økonomi	4
Standards bidrag til cirkulær økonomi.....	6
Miljømærkernes bidrag til cirkulær økonomi	7
ETV'ernes bidrag til cirkulær økonomi.....	8
Konkrete forslag	10
Standarder for cirkulært design, kvalitet og holdbarhed	11
Initiativer indenfor plast	12
Svanemærkede kantiner og rengøring	14
Verifikation af miljøteknologier, der muliggør genanvendelse.....	16
Offentlige indkøb med miljømærker	17
Cirkulær økonomi i byggeriet.....	20
Initiativer indenfor tekstiler.....	24

Standarder og
miljømærker
sikrer
omstilling til
cirkulær
økonomi

I Dansk Standard glæder vi os over regeringens handlingsplan for cirkulær økonomi, der gennem 126 konkrete initiativer lægger skinnerne for et paradigmeskifte indenfor håndteringen og opfattelsen af affald, hvor vi først og fremmest arbejder for at undgå at producere affald, og dernæst sikrer, en højere grad af genbrug og genanvendelse.

I Dansk Standard er vores vision at være en drivkraft for en bæredygtig udvikling. Derfor er vi glade for de store ambitioner i handlingsplanen og for at se, at standarder og miljømærker allerede indgår. Vi er klar til at støtte op om handlingsplanen og vil gerne være med til at sikre, at den bliver en succes.

Udfordringerne er store og mange. Som handlingsplanen peger på, generer vi i Danmark eksempelvis hvert år ca. 800 kg husholdningslignende affald pr. indbygger. Affaldet afspejler, at vi i alt for høj grad bruger og smider væk frem for at udnytte ressourcerne bedre og længere. Dette er en stor belastning for klimaet og dermed en stor udfordring i forhold til at kunne levere på Danmarks ambitiøse klima- og miljømålsætninger. Derfor skal vi blive langt bedre til at tænke forbrug på en anden måde, genbruge frem for at smide ud, reducere affaldsmængderne og passe bedre på vores naturressourcer. Der findes allerede i dag en række relevante redskaber til at håndtere

disse udfordringer, som vi endnu ikke udnytter det fulde potentiale af.

I Fonden Dansk Standard samler vi tre stærke redskaber, der på hver sin måde understøtter og udvikler den cirkulære økonomi i samfundet: standarder, miljømærker og ETV'er (verifikation af miljøteknologi). Vi bruger miljømærkerne til at fremhæve de bedste på markedet, ETV'er til at verificere de innovative løsninger og standarderne til at skabe et fælles sprog, der kan skalere de grønne løsninger og udvikle det brede marked. Vi arbejder for, at Danmark bliver et foregangsland i det globale arbejde med omstillingen til et bæredygtigt samfund.

Derfor glæder vi os over, at regeringen deler vores høje ambitioner på et så afgørende område som cirkulær økonomi og sætter fokus på både standarder og miljømærker som effektive redskaber i den forbindelse.

I Dansk Standard er vi klar til at hjælpe med at indfri regeringens ambitioner, men vi ser også mange flere muligheder, som vi vil udfolde i dette høringssvar ved at fremkomme med en række konkrete forslag. Særligt indenfor plast, byggeri, tekstiler og offentlige indkøb ser vi et stort potentiale og en klar mulighed for at skabe en stærk dansk position og dermed også et styrket dansk erhvervsliv.

”

Vi skal blive langt bedre til at tænke forbrug på en anden måde, genbruge frem for at smide ud, reducere affaldsmængderne og passe bedre på vores naturressourcer...

Standards bidrag til cirkulær økonomi

En af de helt store udfordringer i omstillingen til cirkulær økonomi er manglende fælles metoder til at måle og dokumentere produktets cirkularitet. Derudover er der et stort behov for, at produkter er kompatible med hinanden, så de kan bruges i nye sammenhænge, og så det bliver nemmere at udskifte og reparere defekte enkeltdele.

Et større antal internationale standarder vil betyde en større udbredelse af cirkulær økonomi, bl.a. fordi standarder skaber transparens og kompatible produkter og løsninger, og fordi standarder fremmer handel og samarbejde mellem internationale aktører.

Samtidig skal standardiseringsarbejdet bruges til at udvikle metoder til at måle og dokumentere produkters levetid og til at forbedre mulighederne for at reparere dem. Dermed bliver fremtidens produkter mere bæredygtige. Derudover bidrager standarder til at styrke danske virksomheders konkurrencedygtighed, når det handler om levetid, reparérbarhed, samt drift og service af deres produkter.

Dette anerkender regeringen også i sit udspil til handlingsplan for cirkulær økonomi, hvor flere af initiativerne baserer sig på en opfattelse af standarder som et effektivt redskab til at forme fremtidens marked.

Det gælder blandt andet for initiativ 3: *”Styrke den danske deltagelse i europæisk arbejde med cirkulære standarder”*, hvor der netop bliver lagt vægt på, at vi skal styrke dansk indflydelse i det europæiske arbejde med at udvikle standarder for cirkulær økonomi.

Det gælder også for initiativ 34: *”Styrke arbejdet med anerkendte metoder til at måle og dokumentere produkters levetid og muligheden for at reparere dem”*, som tager sigte på at styrke dansk deltagelse i EU’s standardiseringsarbejde med fokus på udvikling af metoder til at måle og dokumentere produkters levetid.

I dette høringssvar vil vi supplere de omtalte initiativer med flere forslag til standarder, der understøtter den cirkulære økonomi, fx standarder for cirkulært design.

Miljømærkernes bidrag til cirkulær økonomi

I handlingsplanen fremhæves derudover vigtigheden af miljømærkerne i den cirkulære økonomi, særligt fordi det store kendskab til miljømærkerne og disses høje troværdighed får forbrugerne til at træffe mere cirkulære valg. Svanemærket er således kendt af 93 % af danskerne, og 64 % af forbrugerne aktivt vælger efter Svanemærket, når de køber ind. Handlingsplanen peger på, at man ønsker både at understøtte udbredelsen af Svanemærket og EU-blomsten og at øge fokus endnu mere på cirkulær økonomi i miljømærkernes kriterier.

De officielle miljømærker Svanemærket og EU-Blomsten tager allerede i dag hensyn til hele produktets livscyklus fra råvarer til produktion, brug, bortskaffelse og recirkulering med i den vurdering, der foretages når kravene fastlægges. På den måde fremmer de to officielle miljømærker lav miljøbelastning i hele produktets livscyklus og bidrager til at sende ressourcer med størst mulig værdi videre i kredsløbet efter brug.

Samtidig har Svanemærket og EU-Blomsten fokus på, hvordan tiltag i én fase har positiv effekt flere steder i produkternes livscyklus, og på, hvordan man undgår at flytte en negativ miljøeffekt til en senere fase i livscyklussen. Dette sker kun, fordi mærkernes krav er produktspecifikke – og tilpasset markedet.

Målet med Svanemærket og EU-Blomsten er nemlig at fremme en bæredygtig udvikling – både ved at bane vejen for en bæredygtig fremtid og ved at sikre en maksimal miljøeffekt allerede i dagens samfund.

En af de største barrierer for cirkulær økonomi er risikoen for rester af og forureninger med skadelige kemikalier fra materialers tidligere livscyklus. Netop her har Svanemærket og EU-Blomsten en særlig styrke, da de indebærer skrappe kemikaliekrav.

Der er således god grund til at bruge miljømærkerne aktivt i en plan for cirkulær økonomi, og vi vil i dette høringssvar bidrage med en række konkrete forslag til, hvordan særligt det offentlige kan blive en endnu stærkere cirkulær indkøber.

”

Svanemærket og EU-Blomsten tager allerede i dag hensyn til hele produktets livscyklus fra råvarer til produktion, brug, bortskaffelse og recirkulering.

ETV'ernes bidrag til cirkulær økonomi

Der kommer flere og flere nye innovative miljøteknologier på markedet, men det kan være svært at finde ud af, om de rent faktisk virker efter hensigten. Det er særlig vanskeligt, når teknologien er så ny, at der ikke findes veletableret praksis eller erfaring på området. Her kan man fx ved udbud med fordel stille krav om udarbejdelse af en ETV.

En ETV er en verifikation af miljøteknologi, der dokumenterer, at den teknologi, en producent markedsfører, lever op til det, producenten siger. Eksempelvis at teknologien har en bestemt funktion eller efterlever bestemte krav som for eksempel et lavt energiforbrug, en renere teknologi eller en høj ydeevne og driftsstabilitet.

En ETV har til formål at sikre, at den miljøeffekt, som en producent påstår, at producentens teknologien har, reelt også opnås, når teknologien anvendes. Dette sker ved, at verifikationen gennemføres af et akkrediteret og uvildigt verifikationsorgan med en høj faglig kompetence. Derved sikres ETV'en høj troværdighed i forbindelse med verifikationen af teknologiens miljøeffekt.

ETV'erne understøtter den cirkulære økonomi gennem verifikationer af teknologier, der kan sikre, at produkter eller dele af produkter kan genanvendes i en ny produktion. Derfor stiller vi i dette høringssvar forslag om, at ETV-ordningen bliver udbredt til langt flere virksomheder, og at det offentlige stiller sådanne krav i deres udbud.

Konkrete forslag

I dette høringssvar vil vi komme med en række konkrete forslag til:

Standarder for cirkulært design, kvalitet og holdbarhed (side 11)

Initiativer indenfor plast (side 12)

Svanemærkede kantiner og rengøring (side 14)

Verifikation af miljøteknologier, der muliggør genanvendelse (side 16)

Grønne offentlige indkøb med miljømærker (side 17)

Cirkulær økonomi i byggeriet (side 20)

Initiativer indenfor tekstiler (side 24)

Standarder for cirkulært design, kvalitet og holdbarhed

Ecodesign-direktivet er i høj grad implementeret via europæiske standarder, og man kan sige, at nøglen til ecodesign ligger i standardisering. Over de sidste par år er der blevet udarbejdet standarder, der understøtter den cirkulære økonomi ved at angive metoder til at:

- **Forlænge produkters levetid**
- **Genbruge komponenter eller genanvende materialer fra udtjente produkter**
- **Anvende disse komponenter eller materialer i nye produkter.**

Ud fra disse generiske standarder arbejdes der nu på at udvikle produktspecifikke standarder. Det er frivilligt at bruge standarderne, men fra politisk side kan man understøtte

te brugen og udbredelsen af standarderne for at sikre, at langt flere virksomheder implementerer de cirkulære principper.

Ny standard for cirkulært design på vej

I forlængelse af standarderne under ecodesign-direktivet er der foreslået en europæisk standard for cirkulært design, der skal gå skridtet videre og fokusere på, hvordan man allerede fra designfasen kan sikre sig, at produktet kan indgå i en cirkulær økonomi.

Det forventes, at Danmark kommer til at sidde for bordenden i dette arbejde sammen med en hollandsk formand. Dette øger mulighederne for at sætte et tydeligt dansk aftryk på arbejdet.

Konkrete forslag

Der eksisterer således allerede en vifte af standarder, der understøtter den cirkulære økonomi. Nu gælder det om at få dem ud at leve i samfundet. Særligt er der brug for at hjælpe de små og mellemstore virksomheder videre, så også de kan komme i gang med at bruge standarderne og dokumentere deres cirkulære projekter.

Derfor foreslår vi, at der igangsættes et projekt i forlængelse af initiativ 12 *"Lands-*

dækkende indsatser for cirkulær økonomi i små og mellemstore virksomheder". Projektet skal bestå af tilbud om rådgivning og mulighed for medfinansiering til små og mellemstore virksomheder, så de kan afprøve de cirkulære standarder og indsamle konkrete erfaringer med dem. Efterfølgende kan der foretages en samlet erfaringsopsamling med henblik på skalering og yderligere udbredelse af de cirkulære redskaber.

Initiativer indenfor plast

Dagens udfordring med plastik angår både den forurening, som produktionen medfører, og den miljøforurening der sker, når alt for meget plastik ender i naturen. Derfor er der brug for at se på både produktionen og håndteringen af plastikaffaldet. Derudover er der brug for at se på, hvornår plastik kan erstattes af andre råvarer.

Deltag i Europa-Kommissionens alliance for cirkulær plast

Der findes i dag flere alliancer, der arbejder for at håndtere plastikudfordringerne, herunder den i handlingsplanen omtalte Europæiske Plastikpagt. Ud over denne pagt har Europa-Kommissionen også nedsat Circular Plastic Alliance, som har et stort fokus på innovation. Dansk Standard deltager aktivt i denne alliance, som i høj grad også ser på, hvordan standarder kan understøtte tilgangen til cirkulær plast. I marts starter de første møder i en europæisk gruppe, der skal vurdere behovet for standarder. Herefter må man forvente, at Europa-Kommissionen formulerer et konkret mandat til de standarder, som den ønsker skal udvikles. Pt. foregår der arbejde inden for fire områder:

- Design for recycling
- Kvalitet af affald
- Kvalitet af genbrug
- Integration af teknologier

Der skal udvikles overordnede standarder med en holistisk tilgang inden for alle fire områder. Derudover eksisterer der allerede

en stribe europæiske standarder, som skal revideres med henblik på at blive skarpere på karakterisering af plastik. Det gælder fx standarder for:

- Karakterisering af og kvalitetskriterier for forskellige typer af genanvendt plast
- Karakterisering af og kvalitetskriterier for plastaffald opdelt på typer og formål

Prioriteringen af de forskellige standarder foregår blandt andet i alliancen, som dermed udgør en vigtig platform for at sætte retningen for den fremtidige håndtering af plastik.

”

Som en reaktion på de meget konkrete problemer med alt for meget plast i havene slår flere og flere virksomheder sig op på at lave produkter baseret på netop havplast

Lav en global standard for havplast

Som en reaktion på de meget konkrete problemer med alt for meget plast i havene slår flere og flere virksomheder sig op på at lave produkter baseret på netop havplast. Det er noget, som tiltaler mange forbrugere, men er også et område, hvor der jævnligt opstår nye historier om, at produkter ikke er fremstillet af havplast alligevel.

En løsning på dette er at lave en certificeringsordning. Da opfiskning af havplast ofte foregår langt fra Danmarks – og Europas – grænser, vil det bedste redskab være at bygge sådan en ordning på en internationalt anerkendt ISO-standard, som sikrer, at der er den samme forståelse globalt. Dermed kan vi sikre, at forbrugerne ikke bliver vildledt, og at der faktisk bliver fisket plast op fra havet, som genanvendes i nye produkter.

Konkrete forslag

Dansk Standard deltager allerede i Europa-Kommissionens alliance for cirkulær plast, men det vil styrke den danske position og mulighed for at sætte retningen, hvis danske myndigheder og virksomheder i højere grad også deltager i dette arbejde. Dermed bliver der mulighed for at præge udviklingen, ligesom virksomhederne får et forvarsel om, hvordan markedet vil udvikle sig fremover. Derudover bør de krav, der skal opstilles til

fx producenter af emballage, baseres på de europæiske standarder, der udvikles til netop dette formål.

Vi opfordrer desuden til, at Folketinget beslutter, at der skal udvikles en internationalt anerkendt certificérbar ISO-standard for havplast, og afsætter finansiering til dette. Derefter står Dansk Standard klar til at løfte forslaget ind i ISO.

Svanemærkede kantiner og rengøring

Det offentlige har også gode muligheder for her og nu at iværksætte tiltag, der understøtter den cirkulære økonomi og fx mindsker både plastikforbrug, vandforbrug og madspild i institutioner og på arbejdspladser rundt omkring i Danmark. Det kan fx ske ved at stille krav om kun at benytte svanemærkede produkter og tjenesteydelser.

Svanemærk de offentlige kantiner

Ved at beslutte, at de offentlige kantiner skal svanemærkes, sikres fx et fokus på:

- **Forbud mod engangsartikler (ex. tallerkener, skåle, kopper, små portionspaker med fx smør, syltetøj mv.)**
- **Ansporing til servering af vand i kander/karafler, hvilket mindsker forbruget af plastflasker**
- **Krav til kildesortering, som sikrer mulighed for materialegenindvinding og udnyttelse af ressourcer**
- **Krav om, at en høj andel (80-90%) af de anvendte kemikalier til almindelig rengøring og vask skal være miljømærkede.**

Dette betyder:

- Minimal mængde mikroplast (da det er forbudt at tilsætte dette i produkter med Svanemærket og EU-Blomsten)
- Emballage, der er designet på henblik på, at materialerne kan genanvendes.

Kriterierne er i øjeblikket ved at blive revideret og forventes vedtaget i første halvår af 2021. Forslaget indebærer:

- **Totalt forbud mod at servere vand i flasker**
- **Forbud mod tilsætning af plastgranulat til maskinopvaskemidler**
- **Stramning af kravet til andelen af miljømærkede produkter til almindelig rengøring, vask og opvask til 100%**

På nuværende tidspunkt har kantinen på Gladsaxe Rådhus og kantinen i statsministeriet en svanemærkecertificering – og gode erfaringer med det. Det bør udbygges til langt flere offentlige kantiner.

Svanemærk rengøringen

Svanemærket rengøring overholder en række skrappe krav, der blandt andet understøtter den cirkulære økonomi:

- **Lavt forbrug af rengørings- og vaske-midler**
- **Lav miljøbelastning fra transport**
- **Minimal affaldsmængde**
- **Høj grad af brug af miljømærkede rengørings- og vaskemidler**

Konkret har Regionshospitalet i Randers sidste år opnået svanemærkning af deres serviceafdeling. I den forbindelse har de blandt andet opnået:

- **En reduktion af forbruget af rengøringsmidler med 14,5 % svarende til 379 liter.**
- **En reduktion af forbruget af plastikposer med 16,3% svarende til 2,4 ton plastik**

Derudover sorterer hospitalet nu i flere forskellige plasttyper, hvorved det netop muliggøres, at langt mere plast bliver genbrugt og genanvendt.

Konkrete forslag

Byg videre på de statslige og kommunale erfaringer med svanemærkede kantiner. Regeringen bør stille krav om svanemærkning på statsligt niveau og opfordre kommuner

og regioner i hele landet til at følge trop. Tilsvarende bør der stilles krav om svanemærket rengøringservice, uanset om rengørings servicen er udliciteret eller ej.

Verifikation af miljøteknologier, der muliggør genanvendelse

Der kommer flere og flere løsninger på markedet, der kan sikre, at man kan genbruge og genanvende produkter. Det gælder fx ReMatch, der har udviklet en unik teknologi, der gør det muligt at genanvende kunstgræsbaner. Kunstgræsbanerne bliver tørret, separeret og rengjort – uden brug af vand. Denne proces resulterer i rene, genanvendelige råmaterialer, der er delt op i sand, plastik og glasfibre, som derefter kan bruges igen.

ReMatchteknologi er verificeret med en EU-ETV-verifikation. Den dokumenterer, at

den miljøteknologi, en virksomhed gerne vil sælge, lever op til det, virksomheden siger, den kan. Verifikationen er anerkendt både inden for EU og i andre lande, herunder Korea, USA og Canada.

Dermed understøttes en udvikling henimod den cirkulære omstilling, hvor der faktisk er grundlag for at sige, at her er tale om egentlig genanvendelse uden en anden stor miljøbelastning, og at der kan sikres genbrug af høj kvalitet.

Konkrete forslag

Handlingsplanen bør fremhæve den positive værdi, der er forbundet med at verificere miljøteknologier. Virksomhederne bør desuden oplyses om mulighederne og tilbydes rådgivning og vejledning i, hvornår og hvordan det kan være meningsfyldt at få en verifika-

tion. Det kan fx ske via erhvervsfremmesystemet.

Derudover bør det offentlige stille krav om verifikationer, når der i udbud åbnes for nye miljøteknologier.

Offentlige indkøb med miljømærker

Som handlingsplanen også anerkender, kan offentlige indkøb gøre en kæmpe forskel i forbindelse med bestræbelserne på at drive markedet i en mere cirkulær retning. Det offentlige forbrug indebærer endvidere også i sig selv en stor klimabelastning, som der bør sættes ind i forhold til.

Derfor er det positivt, at regeringen i sin strategi for offentlige grønne indkøb opstiller en langsigtet 2030-målsætning om, at alle offentlige indkøb skal være miljømærkede, hvor det er muligt. For det første stiller miljømærkerne nemlig krav om brug af fx recirkuleret plast, og for det andet betyder miljømærkernes skrappe kemikaliekrav, at det kan blive mere trygt at genbruge produktet:

Ud over at gøre det obligatorisk for statslige indkøbere at vælge et miljømærket produkt eller et produkt, der lever op til tilsvarende krav, sætter regeringen som mål, at alle offentlige indkøb på områder, hvor der findes officielle mærkningsordninger, skal være miljømærkede eller leve op til tilsvarende krav i 2030.

Hvis vi skal komme i mål med denne flotte målsætning, kræver det dels, at den offentlige sektor rent faktisk køber ind dér, hvor der allerede er et stort udbud af miljømærkede produkter, og dels at der iværksættes flere indsatser, som kan udbygge og understøtte udbuddet af miljømærkede produkter.

Udbygningen kan blandt andet ske gennem udvikling af nye kriterier og et øget markedsudbud:

Nye kriterier for Svanemærket

Før der kan udbydes et miljømærket produkt, skal der udvikles kriterier for produktgruppen. Kriterierne består af de krav, der bliver stillet, før produkter og serviceydelser kan blive svanemærket. Selv om Svanemærket dækker mange produktgrupper i dag, er der brug for, at der udvikles langt flere kriterier inden for de områder, hvor det offentlige køber meget ind.

Nordisk Miljømærkning er pt. i gang med at analysere, hvilke områder indenfor den offentlige sektor, der med fordel kunne udvikles kriterier inden for. Det kan fx være relevant at se på udvikling af nye kriterier inden for:

- Byggematerialer
- Forskellige services fx indenfor produkt-som-services

Markedsdialog fremmer markedet for miljømærkede produkter

Københavns Kommune har siden 2018 i samarbejde med SKI, POGI og Miljømærkning Danmark årligt gennemført markedsdialog på to udvalgte indkøbsområder for at øge udbuddet af miljømærkede varer og service-

ydelser. Der er gennemført markedsdialog på følgende seks områder: kontormøbler, legetøj, kontorartikler, let arbejdsbeklædning, indendørs institutionsmøbler til børn samt babyudstyr og børnetekstiler. I markedsdialogen tages direkte kontakt til relevante brancheforeninger og leverandører (herunder både forhandlere og producenter), og der afholdes 1:1 møder med relevante leverandører og brancheforeninger samt et stormøde for hvert af de områder, der er udvalgt til markedsdialog. Stormøderne er åbne for alle interesserede og har typisk deltagelse af 30-50 leverandører, brancheforeninger og offentlige indkøbere mv. Yderligere indhentes der interessetilkendegivelser fra kommunale, regionale og statslige aktører, som også ønsker flere miljømærkede produkter på markedet.

Den gennemførte markedsdialog har i væsentlig grad direkte eller indirekte bidraget til at øge udbuddet af miljømærkede produkter. Det gælder særligt inden for de områder, hvor markedsdialogen efterfølgende er blevet fulgt op af et SKI-udbud eller et udbud i Københavns Kommune med specifikke krav eller kriterier om miljømærkede

produkter. I nogle tilfælde har markedsdialogen og det efterfølgende udbud været den udløsende faktor. I andre tilfælde har efterspørgslen fra Københavns Kommune været et ekstra plus for den leverandør, som allerede havde taget beslutning om at ansøge om licens til et miljømærke.

Markedsdialogen har således foreløbigt resulteret i:

- **6 produkter inden for babyudstyr**
- **60+ produkter inden for institutionsmøbler til børn**
- **21 produkter inden for let arbejdsbeklædning**
- **10+ produkter inden for kontorartikler**
- **24+ produkter inden for legetøj**
- **300+ produkter inden for kontormøbler**

I 2020 valgte mere end halvdelen af landets kommuner (51) at bakke op om Københavns Kommune ved at indsende en interessetilkendegivelse. De statslige myndigheder har kun i yderst begrænset omfang bakket op om markedsdialogen, som ellers har vist sig at have stor effekt i markedet.

Konkrete forslag

Afsæt en årlig bevilling på 5-10 mio. kr. til udvikling af flere kriterier inden for områder, hvor det offentlige køber meget ind, hvor der er en stor miljøgevinst, og hvor det er muligt at opstille kriterier, der identificerer de miljømæssigt bedste produkter.

Desuden bør staten deltage aktivt i Københavns Kommunes markedsdialog og/eller gennemføre egne tilsvarende initiativer for at øge udbuddet af miljømærkede varer og serviceydelser.

Cirkulær økonomi i byggeriet

Byggeriet står for en betydelig andel af Danmarks forbrug af materialer, affaldsproduktion og CO₂-udledning. Det skyldes blandt andet, at der traditionelt ikke har været et stort fokus på genbrug og genanvendelse af byggematerialer. Her er der altså rigtig meget at hente for den cirkulære økonomi.

En stor del af reguleringen i byggeriet sker gennem europæiske standarder, der fast-

lægger krav til funktioner, holdbarhed og dokumentation af byggevarer og byggeri. Dette fokus udvides nu til også at omhandle cirkulær økonomi, idet Dansk Standards intense arbejde gennem flere år har resulteret i, at der nedsættes en komité for cirkulær økonomi i byggeriet på europæisk plan, som skal være dansk ledet. Dermed er det lykkedes Dansk Standard at sikre, at Danmark kommer til at stå i spidsen for arbejdet med fremtidens grønne standarder.

Materiale- og bygningspas samt klassificering af genbrugte byggematerialer

Noget af det første, mange danske aktører i bygge- og anlægsbranchen ønsker at starte med i det europæiske standardiseringsarbejde, er udviklingen af en standard for materialepas helt i tråd med handlingsplanens initiativ 104 *"Udarbejdelse af modeller for et standardiseret bygningspas"*.

Materiale- og bygningspasset skal understøtte mulighederne for at genbruge byggematerialer, idet man dermed kan få styr på, hvad de enkelte materialer indeholder, og hvordan de er blevet behandlet. Materialepasset kan også bruges til at dokumen-

tere, at producenten har indtænkt selektiv nedrivning i designfasen og overvejet en take-back-ordning. Derudover ønsker Dansk Standard at igangsætte arbejdet med standarder for blandt andet:

- **Selektiv nedrivning**
- **Take back-ordninger**
- **Ressourcekortlægning**
- **Klassificering af brugte byggematerialer med henblik på øget genanvendelse**
- **Cirkulære byggepladser**
- **Metoder til måling af cirkularitet**
- **Cirkulær vedligeholdelse og renovering**
- **Cirkulære data**

Konkrete forslag

Dansk Standard opfordrer til, at regeringen og Folketinget benytter den direkte vej ind i europæisk standardisering, når der skal udarbejdes et standardiseret bygningspas, jf. initiativ 104. Arbejdet med et fælles europæisk bygningspas påbegyndes i den europæi-

ske standardiseringskomité indenfor kort tid. I den forbindelse foreslår vi, at der nedsættes en SMV-pulje, der kan fremme små virksomheders afprøvning og implementering af de europæiske standarder.

Dokumentation af nye grønne løsninger og byggeprodukter

En væsentlig del af den cirkulære økonomi i byggeriet består i, at man i højere grad anvender genbrugte byggeprodukter eller byggeprodukter, som er fremstillet af genanvendte materialer. Derudover vil der med stor sikkerhed blive udviklet nye innovative byggeprodukter med en grønnere profil end de kendte.

Fælles for disse nye produkter er, at de ofte ikke er omfattet af harmoniserede standar-

der. Derfor eksisterer der ikke et grundlag for at udarbejde dokumentation for produkterne eller for at vurdere, om de er egnede til anvendelsen og opfylder kravene til funktion og kvalitet i det danske bygningsreglement. CE-mærkning af byggevarer er en fælles-europæisk måde at udtrykke produkternes egenskaber på et fælleseuropæisk sprog, men mange af de ovennævnte produkter kan ikke CE-mærkes, fordi de ikke er omfattet af en harmoniseret standard.

Konkrete forslag

Vi opfordrer til, at der stilles krav om, at byggeprodukter, hvis egenskaber ikke kan dokumenteres på grundlag af CE-mærkning, skal bedømmes af en uvildig tredjepart i

forhold til egnethed til anvendelsen og opfyldelse af krav i det danske bygningsreglement og relevant alment teknisk fælleseje.

Certificeret byggeri løfter markedet

En måde at fremme det mest grønne byggeri er ved at benytte certificeringsordninger, som Svanemærket byggeri, der fremhæver og anpriser netop den bedste del af byggeriet. Samtidig opdateres kravene til svanemærket byggeri løbende, hvilket sikrer et konstant pres for en grøn udvikling af branchen.

Svanemærket byggeri er godt for både miljøet og de mennesker, der skal opholde sig i bygningerne. Det lever op til skrappe krav i hele livscyklussen og er bl.a. kendetegnet ved lavt energiforbrug og godt indeklima.

Samtidig lever byggematerialer og kemiske produkter op til skrappe krav til anvendelse af miljø- og sundhedsskadelige stoffer. Både byggeprocessen og det færdige byggeri bliver gennemgået af en uvildig tredjepart, hvilket sikrer en høj byggeteknisk kvalitet og en solid investering for ejeren. Netop disse faktorer gør, at både private og offentlige aktører i byggebranchen for alvor har taget Svanemærket til sig.

Det er således rigtig fornuftigt, at der i handlingsplanen lægges op til at bruge bl.a. svanemærket byggeri som et redskab til at sikre, at vi kommer i mål med den grønne omstilling.

Konkrete forslag

Endnu flere offentlige bygherrer bør stille krav om anvendelse af Svanemærket, både når der skal bygges nye skoler, daginstitutioner eller almene boliger, og når der skal gennemføres større renoveringsprojekter.

Dermed fremmes et mere grønt byggeri. Pr 1. januar 2021 er der i alt færdiggjort svanemærkede byggerier bestående af 1412 enheder, og der er 2802 under opførsel.

Initiativer indenfor tekstiler

Tekstiler er et væsentligt tema i Europa-Kommissionens handlingsplan for cirkulær økonomi. Heri fremhæves det, at *"Tekstiler er den kategori af varer, der bruger fjerde flest råmaterialer og vand, efter fødevarer, boliger og transport, og den der udleder femte flest drivhusgasser"*. Derfor vil Kommissionen sætte ind med en række tiltag på europæisk niveau, der blandt andet har fokus på at understøtte miljøvenligt design, udvide mulighederne for adgang til genbrugs- og reparationstjenester samt fremme genbrug og genanvendelse af tekstiler.

Dette arbejde er netop blevet taget op i den europæiske standardiseringsorgani-

sation, og Dansk Standard forventer at starte arbejdet op i dette forår med henblik på at udvikle standarder, der understøtter ovenstående mål, og som blandt andet har fokus på at definere miljømæssige og cirkulære kriterier.

Derudover stiller miljømærkerne EU-blomsten og Svanemærket skrappe cirkulære krav til netop tekstiler. Der findes således allerede et udvalg af produkter, der ikke indeholder skadelige kemikalier, og som lever op til krav om blandt andet lang holdbarhed og god kvalitet.

Konkrete forslag

Dansk Standard stiller gerne sin viden til rådighed, f.eks. gennem deltagelse i arbejdet under initiativ 23 "Partnerskab for grønne tekstiler i det offentlige" og initiativ 62 "Taskforce for bæredygtig omstilling af mode og tekstil". Begge steder kan vi bidrage med viden om, hvordan standarder kan understøtte ensartede metoder, og være med til at sikre, at eventuelle certificeringsordnin-

ger bliver baseret på anerkendte standarder. Derudover kan vi sikre sammenhæng mellem det danske og det igangværende europæiske arbejde.

Endelig bør det offentlige stille krav om miljømærker, både når der udbydes tekstilservices, og når der indkøbes tekstiler.

